

Utbildningsdepartementet

Gymnasie- och vuxenutbildningsenheten
u.remissvar@regeringskansliet.se
u.gv.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet Ökat uppgiftsutbyte i det brottsförebyggande arbetet – skolans och socialtjänstens behov (SOU 2024:87)

Dnr U2025/00075

Skolverket avgränsar remissvaret till aspekter av utredningens förslag som rör skolväsendet och Skolverket.

Sammanfattning

Skolverket tillstyrker författningsförslagen avseende bestämmelserna i 10 kap. 18 d § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, 35 kap. 10 e § OSL, 23 kap. 6 b § OSL samt utvidgningen och ändringen av bestämmelsen i 3 kap. 12 j § skollagen (2010:800).

Skolverket tillstyrker även författningsförslaget avseende nya sekundära ändamålsbestämmelser i 2 kap. 4 § första stycket lagen (2019:1182) om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter, Säkerhetspolisens datalag, för att ge stöd för den behandling av personuppgifter som sker vid utlämnande från Säkerhetspolisen till skolan med stöd av 35 kap. 10 e § OSL.

Skolverkets synpunkter

Övergripande synpunkter

Skolverket anser att det finns tungt vägande skäl för ett utökat informationsutbyte, bland annat kopplat till unga som riskerar att fara illa och utnyttjas i kriminella sammanhang. De föreslagna bestämmelserna bedöms kunna göra det enklare för skolväsendet att få uppgifter från bland annat polis och socialtjänst. Det kan ge förutsättningar för ett bättre samarbete samt även möjliggöra för skolan att sätta in nödvändiga insatser i ett tidigare skede. Det kommer dock leda till ökat uppgiftsflöde till skolan som behöver hanteras på ett adekvat sätt. Det kan bland annat inkomma känsliga personuppgifter, inte minst från socialtjänsten.

Det finns en risk för att barns, ungas och vårdnadshavares förtroende för skola och socialtjänst kommer minska om information om barnets situation delas mot deras vilja och utan samtycke. Skolverket vill påpeka att det är av vikt att de olika aktörerna även fortsättningsvis i första hand så långt det är möjligt arbetar för att få förtroende från eleven (och i förekommande fall vårdnadshavare) och inhämtar samtycke till informationsdelning. Skolverket ser dock att det i vissa fall finns behov av att kunna lämna information när samtycke saknas och i fall då det inte är möjligt att inhämta samtycke.

Skolverket noterar att utredningen har avgränsat utredningsarbetet och att förslagen därmed inte omfattar förskolan. Det ska uppmärksammas att regeringen i prop. 2024/25:143 En tioårig grundskola föreslår ändringar i 3 kap. 12 j § skollagen med innebörd att förskolan ska överlämna sådana uppgifter om ett barn som behövs för att underlätta barnets övergång inför eller i samband med att barnet övergår från förskolan eller från pedagogisk omsorg till grundskolan, den anpassade grundskolan, specialskolan eller sameskolan.¹ Skolverket anser att det hade varit önskvärt med en analys om förskolan bör omfattas av förslagen i detta betänkande eftersom förskolan kommer att omfattas av bestämmelsen om riksdagen röstar igenom de föreslagna ändringarna i 3 kap. 12 j § skollagen i prop. 2024/25:143.

5.2 Vi föreslår inte särreglering av informationsutbytet inom specifika samverkansformer

Skolverket delar utredningens bedömning att det inte på ett rimligt sätt går att avgränsa tillämpningsområdet för en sådan reglering med tillräcklig grad av tydlighet. De olika sekretesskydd som gäller i socialtjänstens, skolans och Polismyndighetens verksamheter medför också betänkligheter om en gemensam sekretessbrytande reglering är ändamålsenlig. Detta speciellt som socialtjänstsekretessen i många avseenden är starkare än skolans och Polismyndighetens sekretess.

Skolverket anser att de författningsförslag som föreslås i denna utredning i kombination med lagen (2025:170) om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna kommer att underlätta informationsutbytet även i dessa samverkansformer. Skolverket vill även påpeka att samtycke från den enskilde (och i förekommande fall vårdnadshavare) ska eftersträvas vid dessa samverksamer.

6.1.1 Uppgiftslämnande bör i vissa situationer kunna ske även när samtycke saknas

Skolverket delar utredningens bedömning att nödvändig informationsdelning mellan skola, socialtjänst och polis i möjligaste mån ska ske i samförstånd med

¹ Prop. 2024/25:143 s. 153-154.

den enskilde och med stöd av dennes samtycke. Det är även angeläget att det finns ett förtroendefullt samarbete mellan skolan, eleven och dennes vårdnadshavare. I det brottsförebyggande arbetet finns fördelar med att arbeta med den enskildes samförstånd och delaktighet.

Skolverket har dock identifierat situationer då det krävs informationsutbyte i vissa fall då samtycke saknas eller då samtycke inte kan inhämtas (avsnitt 5.1.2). Skolverket delar därför utredningens bedömning att det finns situationer då det bör vara möjligt att dela information från brottsbekämpande myndigheter respektive socialtjänsten till skolan i en del fall då den enskilde inte lämnar sitt samtycke eller då samtycke inte kan inhämtas. Skolverket vill dock framhålla att det är viktigt att samtycke till informationsdelning även i fortsättningen bör eftersträvas i första hand. Skolverket delar utredningens bedömning att ansträngningar för att få den enskildes samtycke och delaktighet i regel bör fortsätta även om viss information har bedömts nödvändig att dela utan att samtycke erhållits.

6.1.3 Om det kan antas att uppgiften behövs för att förebygga eller förhindra brottslig verksamhet

Skolverket ser en viss problematik kring att andra aktörer ska bedöma vilka uppgifter som skolan behöver. Det kan exempelvis inkomma uppgifter både om en elev och om andra personer såsom vårdnadshavare. Skolan måste kunna hantera detta utökade uppgiftsflöde. Skolverket är positiv till att en utökad uppgiftsutlämning möjliggörs men ser även att detta kommer att leda till utökad administration och arbetsbörda på skolan.

Skolverket delar utredningens bedömning att bestämmelsen om informationsdelning (35 kap. 10 e § OSL) inte bör vara begränsad till uppgift som rör risk för brottslighet av viss typ eller visst allvar. Detta då det är av vikt att skolan i ett tidigt skede ska kunna uppmärksamma elever som är i behov av stöd och därmed kunna sätta in relevanta insatser vid behov.

6.1.4 Förtroendet för socialtjänsten

Skolverket delar utredningens bedömning att den föreslagna bestämmelsen (10 kap. 18 d § OSL) ska tillämpas med restriktivitet och endast i de undantagssituationer då det inte är möjligt att erhålla ett samtycke men informationsdelning ändå är påkallat.

6.1.5 En utökad uppgiftsskyldighet mellan skolor

Skolverket är positiv till en utökad uppgiftsskyldighet mellan skolor. Det finns i många fall ett behov hos mottagande skola att få relevant information om en elev i syfte att kunna sätta in rätt stöd samt kunna vidta säkerhetshöjande åtgärder på skolan vid behov. Skolverket delar utredningens bedömning att det är av vikt att

det finns en sekretessbrytande uppgiftsskyldighet så att nödvändiga uppgifter lämnas. Detta möjliggör för mottagande skola att kunna agera snabbare och att en elev inte kan byta skola för att undvika nödvändiga insatser.

Bestämmelsen är utformad så att det kommer vara den mottagande aktörens behov av uppgifterna som är styrande för huruvida ett uppgiftsutlämnande ska ske. Det är dock den avlämnande skolan som kommer behöva pröva den mottagande skolans specifika behov av varje specifik uppgift om en elev. Detta kan förvisso leda till viss utökad arbetsbörda. Skolverket anser dock att avlämnande skola relativt enkelt borde kunna avgöra vilka uppgifter som är relevanta för mottagande skola eftersom det borde vara samma uppgifter som föranlett insatser på avlämnande skola.

De uppgifter som skulle kunna lämnas ut med stöd av den nya bestämmelsen är uppgifter som hänför sig till personer i elevens närhet, såsom uppgifter om närståendes kriminalitet, att eleven lever i en hederskontext eller i en missbruksmiljö. Sådana uppgifter kan dels handla om risken för att eleven själv begår brott dels risken för att eleven blir utsatt för brott. Skolverket ser att detta är uppgifter som skulle kunna aktualiseras även avseende barn i förskolan. Eftersom regeringen i prop. 2024/25:143² föreslår en justering av 3 kap. 12 j § skollagen med innebörden att även förskolan ska överlämna uppgifter om barnet som behövs för att underlätta barnets övergång hade det varit önskvärt med en analys huruvida förskolan även ska omfattas av förslagen i detta betänkande.

6.2.3 Integritetsrisker aktualiseras som en följd av våra förslag

Omfattningen av personuppgiftsbehandling kommer att öka till följd av de föreslagna bestämmelserna i 10 kap. 18 d § OSL, 35 kap. 10 e § OSL samt 3 kap. 12 j § skollagen. Detta eftersom bestämmelserna möjliggör ett utökat uppgiftslämnande till skolor och ett syfte med förslagen är att uppgiftsutbytet ska öka. Detta kommer innebära en ökad administration för skolans sida. Skolverket saknar i utredningen en analys kring hur skolan ska hantera detta.

6.2.6 Skälen för utredningens förslag

Skolverket delar utredningens bedömning att det bör införas ett nytt sekundärt ändamål i 2 kap. 4 § första stycket Säkerhetspolisens datalag. Detta för att ge stöd för den behandling av personuppgifter som ska ske vid utlämnande från Säkerhetspolisen till skolan med stöd av 35 kap. 10 e § OSL.

² Prop. 2024/25:143 s. 153-154.

7.1.1 Förhållandet till anmälningsskyldigheten enligt 14 kap. 1 § SoL

Skolverket tillstyrker förslaget om en ny sekretessbrytande bestämmelse i 23 kap. 6 b § OSL som innebär att skolan får utökade möjligheter att lämna uppgifter om enskilda till kommunala myndigheter inom socialtjänsten om uppgiften kan antas bidra till att förebygga brottslig verksamhet. Skolverket ser att bestämmelsen i vissa fall möjliggör ett utökat informationslämnande till socialtjänsten utan hinder av sekretess, jämfört med vad som är möjligt idag.

Skolverket ser dock att det vid tillämpningen av bestämmelsen kan uppkomma svårigheter med hur den nya bestämmelsen förhåller sig till skyldigheten att göra en orosanmälan enligt 14 kap. 1 § SoL. Den nya bestämmelsen avser uppgifter som kan antas bidra till att förebygga brottslig verksamhet. Sådana uppgifter är typiska uppgifter som gör att 14 kap. 1 § SoL blir tillämplig. Den nya bestämmelsen kommer omfatta personer över 18 år, vilka inte omfattas av anmälningsskyldigheten enligt 14 kap. 1 § SoL, något Skolverket ser positivt på. Generalklausulen i 10 kap. 27 § OSL möjliggör dock redan för skolan att lämna uppgift till socialtjänsten rörande personer över 18 år. Den nya bestämmelsen överlappar således redan befintliga bestämmelser. Vid den fortsatta beredningen kan det finnas skäl att se över hur den nya bestämmelsen förhåller sig till befintliga bestämmelser för att undvika dubbelreglering som kan bli svårtillämpbar.

7.1.4 Vissa typer av uppgifter bör kunna lämnas ut enligt bestämmelsen

Bestämmelsen kommer innebära en möjlighet att lämna ut uppgifter under vissa förutsättningar men inte någon skyldighet. Skolverket delar utredningens bedömning att uppgifter av det slag som redovisas i avsnittet bör föranleda en orosanmälan enligt 14 kap. 1 § SoL om eleven är under 18 år. Skolverket ser därför att den nya bestämmelsen i stort kommer överlappa befintlig bestämmelse avseende elever under 18 år vilket bör beaktas vid den fortsatta beredningen.

Konsekvenser

9.6.4 Särskilt om skolan

Det får förutsättas att de föreslagna bestämmelserna kommer att leda till ett utökat uppgiftsutbyte. För skolans del kommer det innebära mottagande av information från socialtjänsten, polisen och Säkerhetspolisen vilket innebär ett merarbete då uppgifterna kommer att behöva behandlas, dokumenteras och i förlängningen leda till att relevanta åtgärder vidtas. Det är även syftet med den nya regleringen. Även utökningen av uppgiftsskyldigheten mellan skolor vid skolbyte kommer att innebära merarbete.

Utredningen bedömer att det utökade uppgiftsutbytet främst kommer vara ägnat att underlätta för skolan samt att stödinsatser och säkerhetsåtgärder kan utnyttjas på ett effektivt sätt genom att skolor får adekvat information från andra aktörer. Därmed bedömer utredningen att merkostnaderna kommer att uppvägas av de kostnadsbesparingar som följer av att arbetet kan ske mer effektivt. Utredningen bedömer att förslagen inte kommer att medföra något resursbehov i skolan som kräver särskild finansiering.

Skolverket anser att det är svårt att redan nu bedöma att merkostnaderna kommer att uppvägas av kostnadsbesparingar. Förslagen kan även komma att kräva att Skolverket ger vägledning på flera olika sätt till skolhuvudmännen.

Det har i betänkandet inte problematiserats hur informationsdelningen kommer att påverka arbetsbördan för inte minst rektorer men även för lärare och annan personal.

9.8 Risken för dubbelreglering bör beaktas i det fortsatta beredningsarbetet

Skolverket delar utredningens bedömning att flertalet av författningsförslagen kompletterar och i viss del överlappar förslaget i delbetänkandet *Ökat informationsutbyte mellan myndigheter. Behov och föreslagna förändringar* (SOU 2024:63).

Skolverket påtalade i det remissyttrandet³ att den föreslagna bestämmelsen kan medföra att skolor får ta emot känsliga uppgifter som inte omfattas av sekretess i skolans verksamhet samt att det är nödvändigt att utreda vilka förutsättningar som skolorna har för att på ett säkert sätt kunna hantera ett ökat inflöde av integritetskänsliga uppgifter om elever. Denna problematik aktualiseras även i detta betänkande och Skolverket saknar utredning kring dessa frågor.

Förslaget i SOU 2024:63 kommer inte omfatta enskilda huvudmän medan förslagen i detta betänkande som avser uppgiftslämnande till skolan även träffar fristående skolor.

Skolverket delar utredningens bedömning att det finns behov av att i Regeringskansliets fortsatta beredning utreda förslagen i respektive betänkande samtidigt, för att undvika dubbelreglering och svårtillämpade bestämmelser.

Övrigt

Skolverket har noterat att det den 1 mars 2025 trädde i kraft en bestämmelse i 35 kap. 10 e § OSL genom SFS 2025:32. Numreringen på utredningens förslag av 35

³ Skolverket, 2024, SOU 2024:63 Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – Behov och föreslagna förändringar, remissyttrande.

kap. 10 e § OSL måste därmed justeras i den fortsatta beredningen om utredningens förslag till paragrafen ska realiseras.

Eftersom det i regeringens prop. 2024/25:143 föreslås en justering av 3 kap. 12 j § skollagen måste detta beaktas i den fortsatta beredningen av utredningens förslag av nämnda paragraf.

På Skolverkets vägnar

Erik Janzon
Rättschef

Nicole Smith
Jurist

Handlingen är beslutad i Skolverkets
elektroniska ärende- och
dokumenthanteringssystem av:
Erik Janzon (Signerare) den 2025-04-15
Nicole Smith (Signerare) den 2025-04-
15.